

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์
และหลากหลายนาฏลีลา

สาระการเรียนรู้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของ

- นาฏศิลป์
- นาฏศิลป์พื้นบ้าน
- ละครไทย
- ละครพื้นบ้าน

นาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์พื้นบ้าน

2. ประวัติละครไทยในยุคสมัยต่างๆ

3. หลากหลายนาฏลีลา

ละครไทย

ละครพื้นบ้าน

ตัวชี้วัดที่ 1

ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์
นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทยและละครพื้นบ้าน

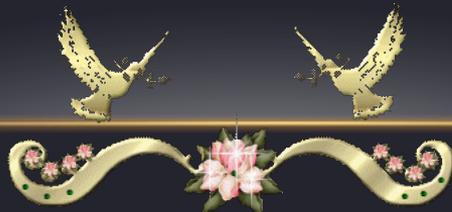
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สามารถระบุปัจจัยที่มีผลต่อการ
เปลี่ยนแปลงทางนาฏศิลป์ นาฏศิลป์พื้นบ้าน
ละครไทยและละครพื้นบ้าน

แนวคิด

การศึกษาเรียนรู้เรื่องของนาฏศิลป์ นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทยและละครพื้นบ้าน เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของชาติ จะทำให้เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ไทยและการละคร ตามหลักพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าสอนว่า สิ่งใดมีการเกิดขึ้นก็ต้องมีความเปลี่ยนแปลง และแตกดับไปเป็นเรื่องธรรมดา การแสดงของไทยก็เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการแสดงประเภทใด ล้วนมีวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลง

ปัจจัยที่ทำให้นาฏศิลป์และการละคร
ของไทยเปลี่ยนแปลง

1. ด้านสังคมความเป็นอยู่

ของคนไทยในสมัยก่อน จากการศึกษา
ประวัติศาสตร์ชาติไทย ที่ยาวนานเกือบพันปี พบว่า
ยามใดที่บ้านเมืองสงบสุขไม่มีภัยสงคราม
ศิลปวัฒนธรรมก็จะเจริญรุ่งเรือง นาฏศิลป์การ
ละครได้รับการส่งเสริมและสืบทอดในวังหลวง มาสู่
ชาวบ้านชาวเมือง เป็นเครื่องสร้างความบันเทิงของ
ชน ทุกชั้นตั้งแต่ พระมหากษัตริย์จนถึงชาวบ้าน
ธรรมดาลักษณะการแสดงมีความแตกต่างกัน

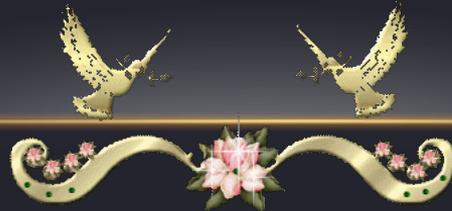
1. ด้านสังคมความเป็นอยู่

ในวังหลวง มีโจน ละคร ระเบ้า รำ ฟ้อน ชาวบ้านมี
ละครชาตรี และการละเล่นพื้นบ้าน (การเล่นสนุกของ
ชาวบ้านในเทศกาลงานบุญ หรือการร่วมแรงในการ
ทำงานที่เรียกว่า การลงแขก เช่น ลงแขกเกี่ยวข้าว)
ชาวบ้านจะได้ดูการแสดงต่อเมื่อมีงานบุญงานกุศล ที่วัด
จัดตามโอกาสเช่น งานศพ งานบวช งานทอดกฐิน วัน
นักขัตฤกษ์ เทศกาลสงกรานต์ วันเข้าพรรษา เป็นต้น

1. ด้านสังคมความเป็นอยู่

เมื่อสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป นาฏศิลป์และการละครก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วยจะเห็นได้จาก ในปัจจุบัน การแสดงแบบเก่าๆ ก็มีให้นักเรียนได้เห็นน้อยมาก รูปแบบของการแสดงเปลี่ยนไป จากการเป็นมหรสพสมโภชหรือการแสดงสนุกสนานรื่นเริงของชาวบ้าน เป็นการแสดงทางธุรกิจมากขึ้น รูปแบบจึงรวบรัดให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์

2. อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตก

อารยธรรมตะวันตกเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้
นาฏศิลป์และการละครไทยเปลี่ยนไป ที่เห็นได้ชัดเจน
ในปัจจุบันมีการนำเอาท่าเต้นรำสมัยใหม่เข้ามาผสมกับ
การรำไทย การแสดงละครร่วมสมัย ที่มีการแต่งกาย
แปลกตาขึ้น เช่นการแสดงของคุณภัทราวดี มีชูชน คุณ
ถกลเกียรติ วีรวรรณ เป็นต้น

รูปแบบการแสดง ของถกลเกียรติ

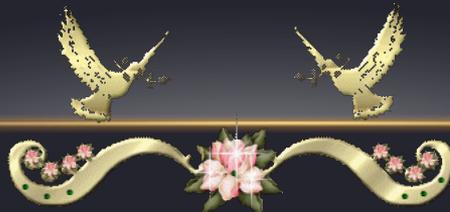

รูปแบบการแสดง ของภัทราวดี

3. ด้านความก้าวหน้าทางการศึกษาและเทคโนโลยี

การแสดงนาฏศิลป์และการละครไทยในสมัยก่อน มีการฝึกหัดจากครูที่สืบ
สืบทอดกันมา มีการกำหนดเป็นแนวทางของแต่ละบุคคล เรียกว่า ทางครู ผู้ฝึกหัด
จะต้องฝากตัวเป็นศิษย์ และปฏิบัติตัวให้เป็นที่รักของครู จึงจะได้รับการ
ถ่ายทอดวิชาให้ รวมทั้งครูจะพิจารณาว่า ศิษย์คนใดมีความสามารถ
(พรสวรรค์) ที่จะรับความรู้จากครูได้ จึงทำให้การเรียนรู้นาฏศิลป์และการละคร
ไทยอยู่ในวงจำกัด หรือศาสตร์บางอย่างได้สูญหายไปกับตัวครู

3. ด้านความก้าวหน้าทางการศึกษาและเทคโนโลยี

ในปัจจุบันมีการกำหนดให้วิชานาฏศิลป์และการละครไทย อยู่ในหลักสูตรการศึกษาของชาติ เป็นวิชาพื้นฐานเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ มีหน่วยงานทางราชการเช่น กรมศิลปากร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏผลิตนักศึกษาทางด้านนี้ เพื่อเป็นครู มีการนำเทคโนโลยีสื่อ IT เข้ามาเป็นสื่อการสอน โดยบันทึกการแสดงต่างๆ โดยนักเรียนผู้สนใจสามารถนำไปเรียนรู้ด้วยตนเอง (อาจใช้คำว่าครูพักลักจำก็ได้) การเรียนรู้เรื่องของ นาฏศิลป์และการละครเป็นทั้งด้านวิชาการและทักษะการปฏิบัติ แต่จะขาดความลุ่มพุ่มที่ลึกซึ้งระหว่างครูกับศิษย์

ตัวอย่างวิดิทัศน์
ที่ผู้เรียนสามารถ
เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

ประเภทของละครไทยในแต่ละยุคสมัย

การละครไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่อยู่กับ
คนไทยมาตั้งแต่เรา มีประวัติศาสตร์ของชาติ
มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามสภาพของ
สังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ละครสมัยนางเจ้า

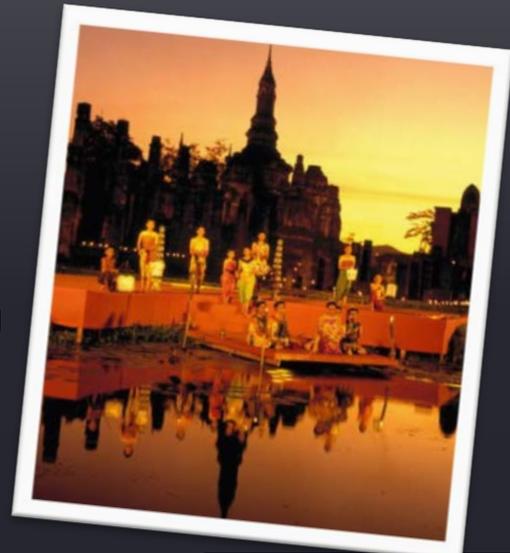

อาณาจักรนางเจ้าเป็นถิ่นที่คนไทยอยู่อาศัย
เป็นที่แรกจากการค้นพบหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์ พบว่าการแสดงละคร เรื่อง
มโนราห์ การแสดงระบำนกยูง **ระบำหมวก**

ละครสมัยสุโขทัย

การค้นพบหลักฐานศิลาจารึก ของพ่อขุนรามคำแหง กล่าวถึง การเล่นดนตรี การประโคม เครื่องดนตรี เช่น พิณ สังข์

ในสมัยสุโขทัยนี้ ไทยได้รับวัฒนธรรมของอินเดียเข้ามา พร้อมกับเรื่องของศาสนาพุทธ และ ฮินดู ด้านการแสดงได้รับการ พัฒนารำ และ ระบำ ตามแบบอย่างของอินเดีย มีการบัญญัติ คำโขน ละคร ฟ้อนรำ

ภาพจำลองบรรยากาศ
สมัยสุโขทัย

ละครสมัยอยุธยา

ละครชาตรี

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาบ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองมีการติดต่อค้าขายและขยายอาณาจักร อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะเมืองนครศรีธรรมราช และอาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งเป็นต้นแบบโนราห์-ชาตรี ซึ่งกรุงศรีอยุธยาได้มีการแสดงละครชาตรีกันอย่างแพร่หลาย ละครชาตรีแบบดั้งเดิมนั้นมีผู้แสดง 3 คน ตัวพระ ตัวนาง และตัวตลก โดยใช้ผู้แสดงเป็นผู้ชายล้วน

ต่อมาได้มีการนำเอานิทานพื้นบ้าน มาแสดงเป็นละคร
ชาตรีแบบปรับปรุง มีบทละครที่นิยม เช่น พิกุลทอง ไชยเชษฐ
แก้วหน้าม้า ฯลฯ และยังมีการปรับปรุงการแสดงเป็นละครนอก
เป็นที่นิยมของชาวบ้านชาวเมือง มีบทละครนอก ได้แก่ คาวี
สังข์ทอง สังข์ศิลป์ชัย ฯลฯ และละครในซึ่งเป็นละครที่จัดแสดง
ในวัง มีเฉพาะนักแสดงที่เป็นผู้หญิง เรื่องที่แสดง ได้แก่
รามเกียรติ์ อุณรุท และ ดาหลัง (อิเหนา)

ละครสมัยกรุงธนบุรี

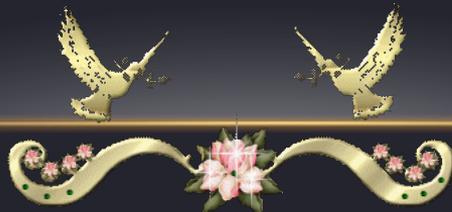
ตามประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยกรุงธนบุรี เป็นสมัยที่มีระยะเวลาในการครองราชย์ของพระมหากษัตริย์ คือ พระเจ้ากรุงธนบุรี หรือ พระเจ้าตากสินมหาราช น้อยที่สุด 15 ปี (พ.ศ.2310-พ.ศ.2325) และเป็นเวลาที่เพิ่งเสร็จจากการทำสงคราม แต่พระเจ้ากรุงธนบุรี ทรงโปรดละครมาก ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องรามเกียรติ์ 5 ตอน ได้แก่ ท้าวมาลีวราชว่าความ ตอนทศกัณฐ์ตั้งพิธีหยายกรด (เผารูปเทวดา) ตอนพระลักษมณ์ถูกหอกกบิลพัทธ์ ตอนหนุมานเกี่ยว นางวาริน และตอนปล่อยม้าอุปการ นอกจากนี้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครแล้ว พระองค์ยังทรงบัญชาการฝึกซ้อมละครด้วยพระองค์เอง

เรื่องรามเกียรติ์ ตอน
ปล่อยม้าอุปการ

ละครสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

(รัชกาลที่1-รัชกาลที่7) การละครสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
เนื่องจากเป็นเวลาที่บ้านเมืองเจริญรุ่งเรือง มีความร่มเย็น
เป็นสุขด้วยบุญบารมีของพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ให้
ความสนพระทัยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม แต่งบทละคร
และมีคณะละครอยู่ในวังหลวง

สมัยรัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

ทรงเป็นประมุขของกวีพระราชนิพนธ์ บทละคร 4 เรื่อง ได้แก่
อุณรุท รามเกียรติ์ ดาหลัง และอิเหนา

ละครในเรื่อง อิเหนา

สมัยรัชกาลที่ 2 สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครไว้มากมาย เช่น บทละครนอก 6 เรื่อง ได้แก่ ไกรทอง คาวี สังข์ทอง ไชยเชษฐ์ มณีพิชัย และสังข์ศิลป์ชัย พระราชนิพนธ์บทละครในเรื่องอิเหนา ซึ่งได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรว่าเป็นยอดแห่งละครจำ

ละครนอกเรื่อง
สุวรรณหงส์

สมัยรัชกาลที่3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงให้ยกเลิกละครหลวง จึงทำให้การละครไทยแพร่หลายในหมู่ประชาชนมากขึ้น มีการละครของเจ้าขุนมูลนาย หัดละคร แสดงเป็นอาชีพจนมีรายได้จากการแสดงมากมาย เช่น ละครพระองค์เจ้าลักขณานุคุณ ละครเจ้ากรับ จะเห็นได้ว่าการแสดงละครทำให้เจ้าของคณะละครมีฐานะร่ำรวย จึงเกิดศรัทธาในการสร้างวัด ที่มีชื่อเสียงกับการละคร เช่น วัดละครทำวัดนายโรง (มีหลักฐานที่วัดนายโรงริมคลองบางกอกน้อยว่าท่านเจ้ากรับเจ้าของคณะละครนอกเป็นผู้สร้างในสมัยรัชกาลที่3)

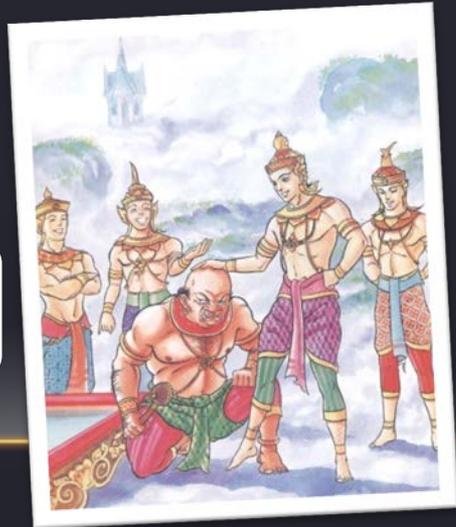

จิตรกรรมฝาผนัง
วัดนายโรง

สมัยรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงโปรดให้ละครหลวง และมีการเก็บภาษีมหรสพ ขึ้น
เป็นครั้งแรกเรียกว่า ภาษีโชนละคร มีบทพระราชนิพนธ์ใน
พระองค์เรื่อง รามเกียรติ์ ตอนพระรามเดินดง บทเบิกโรง เรื่อง
นารายณ์ปราบนนทก

ภาพวาดตอนนารายณ์ปราบนนทก
จากเรื่องรามเกียรติ์

สมัยรัชกาลที่5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

อาจกล่าวได้ว่าสมัยของพระองค์ การละครมีการพัฒนารูปแบบเป็นอย่าง มากจากที่พระองค์ทรงประพาสยุโรป โดยมีเจ้าพระยาเทเวศร์ วงศ์วิวัฒน์ และสมเด็จพระเจ้าฟ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ และข้าราชการตามเสด็จด้วย ได้ไปพบเห็นการแสดงของประเทศยุโรป เช่น โอเปรา เรียกว่าละครดึกดำบรรพ์ และละครของเจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรง มีโรงละครที่แสดงแล้วเก็บเงินจากผู้ชมเป็นคณะแรก ชื่อโรงละครปรีนเซียเตอร์

การแสดงละครดึกดำบรรพ์
เรื่องสังข์ทอง

นอกจากนี้พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระ
นราธิประพันธ์พงศ์ ทรงฝึกหัดละครรำมี
ชื่อคณะว่า “ละครหลวงนฤมิตร” ต่อมา
เปลี่ยนการแสดงมาเป็นละครร้อง เรียกว่า
“ละครปรีดาลัย” ซึ่งเป็นต้นแบบของ
ละครร้องสมัยต่อมา

สมัยรัชกาลที่6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงโปรดการละครเป็นอย่างมาก นอย่างยิ่ง ทรงพระราชนิพนธ์บทละครไว้หลายเรื่อง เช่น เรื่อง พระร่วง สกุนตลา ท้าวแสนปม เป็นต้น พระองค์ได้ใช้การละครเป็นกุศโลบายในการสอน ข้าราชการในเรื่องความสามัคคี ความรักชาติ และความซื่อสัตย์ ที่ท่านสนใจคือ การทำคำพังเพย หรือ สุภาษิตไทยมาเป็นหัวข้อในการแสดงเพื่อให้ผู้ชมได้ทายละครชนิดนี้มีชื่อว่า “ละครปริศนา” พระองค์ทรงโปรดให้ตั้งกรมมหรสพ และโรงเรียนฝึกหัดศิลปะทางโขน ละคร และเป็พาทย์ชื่อว่า “โรงเรียนทหารกระบี่กระบอง”

ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนพรานหลวง
ผู้ใดที่มีความรู้ความสามารถทางด้าน
ดนตรี-นาฏศิลป์ และการละครจะได้รับ
บรรดาศักดิ์จาก แต่งตั้งเป็นคุณหลวง คุณ
พระ เจ้าพระยา และท่านเจ้าพระยา

ศกุลตลา

สมัยรัชกาลที่7 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

สมัยนี้เป็นช่วงต่อของการเปลี่ยนแปลงทางด้านของคนไทย การละครก็มีการปรับเปลี่ยนเป็นสมัยใหม่มากขึ้น เกิดละครหลวงวิจิตรวาทการ เป็นละครปลุกใจให้รักชาติ มีความเสียสละ และการแสดงให้เห็นถึงพลังความสามัคคี เช่น เรื่องเลือดสุพรรณ อานุภาพแห่งความรัก อานุภาพแห่งความเสียสละ และอานุภาพพ่อขุนรามคำแหง เป็นต้น เกิดละครร้อง ซึ่งเป็นคณะละครเอกชนมากมาย ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ละครจันทโรภาส ของตามจองจันทร์ จันทรคณา หรือตามปากกา ว่า พรานบุญ

ลักษณะการแสดงเป็นละครเวที มีการทำเพลงไทยเดิม มาใส่บทร้อง
สมัยใหม่ เป็นลักษณะเพลงไทยสากล แต่ยังใช้เรียกชื่อว่าละครร้อง
เรื่องที่มีชื่อเสียง คือเรื่องจันทร์เจ้าขา

ละคร เรื่องเลือดสุพรรณ

ละครไทยสมัยปัจจุบัน

สมัยปัจจุบันเป็นยุค IT ยุคของโลกาภิวัตน์ โลกไร้พรมแดนมีการแสดงมากมาย เกิดขึ้น จากอิทธิพลของชาติต่าง ๆ การละครไทยก็มีรูปแบบเปลี่ยนไปจากละครรำ ละครร้อง ที่ทำเสนอเรื่องของกษัตริย์ เจ้าหญิง เจ้าชาย ที่เรียกว่า เรื่องจักร ๆ วง ๆ เปลี่ยนเป็นละครเวที ละครวิทยุ ละครโทรทัศน์ ที่นำเสนอเรื่องชีวิต ของบุคคลที่อยู่ในสังคมปัจจุบัน เรียกว่าละครสะท้อนชีวิต และสังคม ซึ่งถ่ายทอดออกตามสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนต์ เป็นที่นิยมเพราะสามารถเข้าถึง ประชาชนทุกกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีละครเวที ที่แสดงอย่าง หรรษาตระการตาด้วยเครื่องแต่งกาย ฉาก แสงสี ระบบเสียง เหมือนการ แสดงบอร์เวย์ ของอเมริกา

เส้นทางชีวิตที่ตองสู้ เพื่อเกียรติและศักดิ์ศรี

เพื่อความฝันและเธอผู้เป็นที่รัก

Created By Internet Team
www.thai3.com

ออกอากาศทุกวันพุธ-พฤหัสบดี เวลา 20.15 น.

นำแสดงโดย มาริโอ้, แต้้ว ธเรศพร, ธนเดชณ์, ฉายาญา อุรัสยา, มิกกี้ สวิส, แพท ธปกรณ์, เต๋ยว สุวิญนัต

ให้นักเรียนจับคู่ข้อความที่มีความสัมพันธ์กัน

1. สมัยนางเจ้า	ก. โนราห์-ชาตรี
2. สมัยสุโขทัย	ข. ท้าวมาลีวราชว่าความ
3. สมัยกรุงศรีอยุธยา	ค. ละครชาตรี 3 คน
4. สมัยกรุงธนบุรี	ง. ระบำหมวก
5. สมัยรัชกาลที่ 1	จ. ศิลปวัฒนธรรมอินเดีย
6. สมัยรัชกาลที่ 2	ช. ละครเจ้ากรับ
7. สมัยรัชกาลที่ 3	ซ. ภาษีมหรสพ
8. สมัยรัชกาลที่ 4	ฅ. ละครดีกดำบรรพ์
9. สมัยรัชกาลที่ 5	ญ. บทละคร 4 เรื่อง ได้แก่ อุณรุท
รามเกียรติ์ ดาหลัง และอิเหนา
10. สมัยรัชกาลที่ 6	

หลากหลายนาฏลีลา

เรื่องที่ 1 นาฏศิลป์ไทย

แบ่งตามลักษณะการแสดงได้ 4 ประเภท คือ

(1) โขน

(2) ละคร

(3) ระบำ รำ ฟ้อน

(4) การแสดงพื้นเมือง

(1) โขน

เป็นการแสดงชั้นสูงของไทย ผู้แสดงสวมหัวโขน มีผู้บรรยาย และเจรจาให้เรียกว่าคนพากย์-เจรจา วิธีการแสดงนอกจากการรำรำ ที่สวยงามเป็นแบบแผนแล้วมีการแสดงศิลปะแห่งการเต้นประกอบ เพลงหน้าพาทย์ที่สวยงามพร้อมเพรียงที่พัฒนาการมาจากการแสดง ชักนาคตีกลองดำบรรพ์ กระบี่กระบอง นิยมแสดงเรื่องรามเกียรติ์

โซนมี 5 ประเภท คือ

- โซนโรงนอก หรือ โซนนั่งราว
- โซนหน้าจอ
- โซนโรงใน
- โซนฉาก
- โซนกลางแปลง

โซนโรงนอก

โซนหน้าจอ

โซนโรงใน

โซนฉาก

โซนกลางแปลง

(2) ละคร

คือ การแสดงที่เป็นเรื่องราว แบ่งเป็นยุคสมัย ได้แก่

2.1 ละครแบบดั้งเดิม ได้แก่ ละครชาตรี ละครนอก และละครใน

ละครนอก

ละครใน

ละครใน

2.2 ละครแบบปรับปรุงได้แก่ ละครตีกดาบรพร ละครพันทาง ละครเสภา ละครร้อง ละครสังคีต ละครพูดสลบลำ ละครพูด

ละครตีกดาบรพร

ละครพันทาง

ละครเสภา

(3) ระบาย ระบาย ฟ้อน

เป็นการแสดงชุดเบ็ดเตล็ด หรือ วิพิธทัศนา ไม่มีการแสดงในลักษณะดำเนินเรื่อง มักตัดตอน หรือ แต่งบทขึ้นเพื่อแสดง การรำเดี่ยว รำคู่ ส่วนระบำ และการฟ้อนนิยมแสดงเป็นหมู่จำนวนมาก สีสันท่ารำพร้อมเพรียงกับมีกระบวนการแปรแถวที่สวยงาม การแต่งกายประณีตงดงาม

(4) การแสดงพื้นเมือง

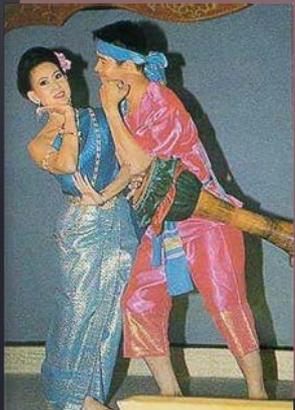
มีลักษณะการแสดงที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นจึงสืบทอดกันมาจากวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม การทำมาหากิน สภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้แก่

4.1 การแสดงพื้นเมืองภาคเหนือ เช่น ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน ฟ้อนเงี้ยว

4.2 การแสดงพื้นเมืองภาคกลาง เช่น รำกลองยาว รำสีนวล รำเชยพระขวัญ

4.4 การแสดงพื้นเมืองภาคอีสาน เช่น ฟ้อนภูไท เข็มกระหยัง หมอลำ

4.4 การแสดงพื้นเมืองภาคใต้ เช่น การแสดงโนราห์ ลิเกฮูลู การเต้นรอนเง็ง

รำกลองยาว

เซิ้งสวิง

ฟ้อนเล็บ

เรื่องที่ 2 นาฏศิลป์พื้นเมืองและการแสดงละครพื้นบ้าน

นอกจากการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมือง ซึ่งแบ่งออกลักษณะความแตกต่างของการแสดงแบ่งออกเป็น 4 ภาค แล้วในแต่ละท้องถิ่นยังมีการแสดงละครพื้นบ้าน ละครพื้นบ้านของไทย มีอยู่มากมายเป็นที่เล่าขานกันสืบทอดมา เช่น เรื่องปลาบู่ทอง เรื่องสาวเครือฟ้า เรื่องกล่องข้าวน้อยฆ่าแม่ เรื่องเสือกับโค เรื่องพระยากงพระยาพาน เรื่องพระสุธน-มโนราห์ แม่นาคพระโขนง เป็นต้น

เรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้ เกิดในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศไทยที่
ชาวบ้านชาวเมืองจดจำเล่าขานกันสืบต่อมา เพื่อความบันเทิงใจและ
เป็นคติสอนใจตามเนื้อหาเรื่องราว และอาจนำเสนอออกมาใน
รูปแบบของการเล่านิทาน การขับเสภา การแสดงละครการแสดง
หนังตะลุง โนราห์บอกบท หมอลำ ที่ผู้ดูผู้ชมจะได้รับความสนุกสนาน
ความสะเทือนอารมณ์ และแง่คิด คติสอนใจ จดจำกันสืบมา

ตัวอย่างละครพื้นบ้านเรื่อง

- กล่องข้าวน้อยฆ่าแม่ เป็นนิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นอีสาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเหน็ดเหนื่อย แร้นแค้นของชาวอีสาน ที่ต้องทำงานหนัก อาบเหงื่อ ฟันแผ่นดินที่แห้งแล้ง ทำให้ลูกผู้ชายที่ทำงานเหน็ดเหนื่อยและหิวจนตาลาย เมื่อผู้เป็นแม่ทำข้าวมาให้ช้า จึงทำอาฆาต เพราะความหิว

- เรื่องปลาบู่ทองก็จะแสดงให้เห็นความรักและความผูกพันของแม่กับรู้ ความกตัญญูรู้คุณแม่ความเป็นอยู่ของสังคมชาวบ้านที่มีความริษยากัน และจะจบลงด้วยคนที่ทำดีก็จะได้รับผลแห่งกรรมดีตอบสนองให้มีความสุขความเจริญ

เรื่องที่ 2 นาฏศิลป์นานาชาติ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การแสดงนาฏศิลป์ เป็น
ศิลปวัฒนธรรมแขนงหนึ่ง ที่มีความงดงามมีแบบ
แผน สะท้อนถึงเอกลักษณ์ความเป็นเชื้อชาติที่เด่นชัด
ของเจ้าของลักษณะการแสดงนั้น ตัวอย่าง เช่น

1. นาฏศิลป์อินเดีย

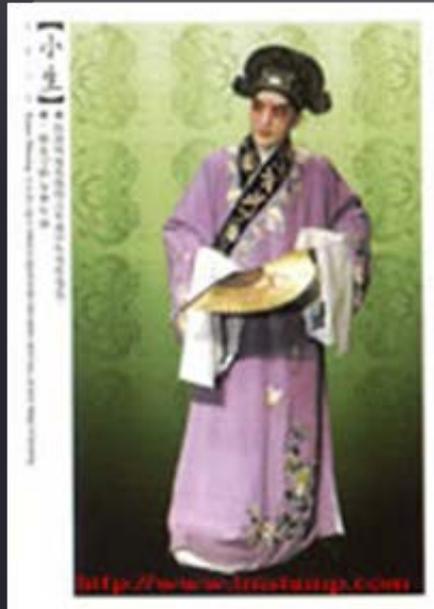
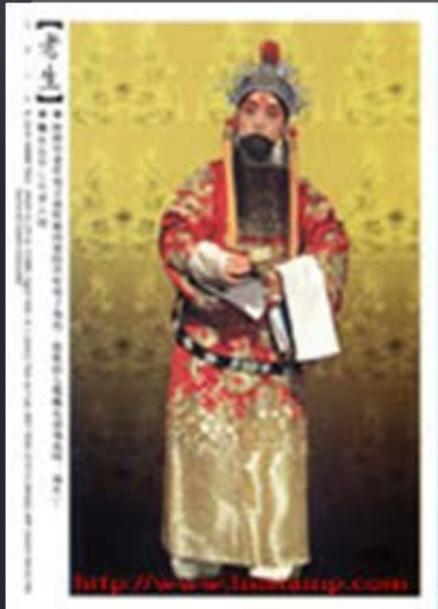
กำเนิดจากความเชื่อและความศรัทธาในตัวเทพเจ้า ตามลัทธิฮินดู ตามคัมภีร์ นาฏยศาสตร์ (ตำราการฟ้อนรำ) การแสดงกถักกฬี พระภาระตะมุนี ได้รับพระราชทานถ่ายทอดท่าทางการฟ้อนรำ จากพระพรหม และ พระศิวะ เทพเจ้าที่ชาวฮินดูยกย่องว่าเป็นเทพเจ้าแห่งการฟ้อนรำ นาฏศิลป์อินเดีย เป็นต้นแบบของนาฏศิลป์ในชาติตะวันออก เช่น ไทย เขมร พม่า อินโดนีเซีย นาฏศิลป์อินเดีย เป็นต้นแบบได้แก่การแสดงชุด ภารตะนาฏยัม ชุดกถักกฬี ชุดมณีปุระ

การแสดงกถักกฬี

2.นาฏศิลป์จีน

กำเนิดจากพิธีกรรมทรงเจ้า การบวงสรวงบูชาด้วยระบำที่ เรียกว่า "รามาคู่" เนื่องจากแผ่นดินจีนประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติอยู่เป็นประจำ การแสดงระบำทรงเจ้าในพิธีศาสตร์เพื่อบำบัดความทุกข์ เจ็บไข้ เดือดร้อน ของประชาชนชาวจีน เป็นศิลปะที่มีการสืบทอดมาอย่างยาวนาน มีความเก่าแก่มากที่สุด และพัฒนามาเป็นละครแบบต่าง ๆ ในราชสำนักและเป็นที่นิยมของชาวจีนมากที่สุด คือ อุปรากรจีนหรือที่คนไทยเรียกว่าจิ้ว อุปรากรจีนที่มีชื่อเสียงเป็นแบบมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและนับเป็นศิลปะประจำชาติ คือ อุปรากรจีนปักกิ่ง

ตัวละครในอุปรากรจีน

3.นาฏศิลป์ญี่ปุ่น ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ได้รับการรุกรามทางวัฒนธรรมจากจีนจักรพรรดิญี่ปุ่นจึงมีนโยบายที่จะปลูกฝังให้ประชาชนรักชาติและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ นาฏศิลป์ญี่ปุ่นในสมัยโบราณมาจากความเชื่อทางศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์การแสดงออกมาจากวัดและขยายตัวเข้าไปสู่ราชสำนัก นาฏศิลป์ญี่ปุ่นได้แก่ *ละครคาบูกิ โปะะ และเตียวเง็น*

ละครคาบูกิ

ละครคาบูกิ

มีต้นกำเนิดมาจากการแสดงหุ่นรากุซา และละครโนะมีการนำเสนอเรื่อง เช่นเดียวกับ โขน ละคร ของไทย จุดเด่นอยู่ที่ศิลปะในการแสดงจึงต้องได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดี มีแบบแผนในการแสดง เช่น การแต่งกายของผู้แสดง ตัวพระเอกแต่งหน้าสีขาว ผู้ร้ายจะแต่งหน้าสีแดง เส้นทุกเส้นที่เขียนหน้าจะบอกอายุ อารมณ์ และตำแหน่งของตัวละคร

ละครโน้

ละครโน้

เป็นศิลปะชั้นสูงประจำชาติของประเทศ
ญี่ปุ่น มีแบบแผนการแสดงเป็นเอกลักษณ์ เช่น
ผู้แสดงสวมหน้ากากมีสีสันสวยสดสร้างด้วยความ
ประณีต เสื้อผ้าหรูหรา สัมพันธ์กับหน้ากาก
ส่วนละครเงาเดี่ยว เป็นละครที่แสดงสลั้ฉากกับ
ละครโน้ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด

4.บัลเลต์ คือการเต้นระบำปลายเท้า ที่เน้นการใช้ความสามารถของเท้า เป็นหลักประกอบกับการใช้ลีลาของมือและแขน กำเนิดขึ้นใน ค.ศ.ที่ 15 ในราชสำนักฝรั่งเศส

การแสดงบัลเลต์

5.การแสดงระบำพื้นเมือง (Folk Dance)

เป็นการเต้นรำประจำท้องถิ่นหรือของประเทศ แสดงออกด้วยความสนุกสนานระหว่างการทำมาหากิน หรือในพิธีตามโอกาสต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงสภาพวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี เช่น ระบำสเปน ระบำสก๊อต การรำดาบ การเต้นของอินเดียนแดง ฯลฯ

การแสดงระบำพื้นเมือง

VDO

การแสดงโขน ชุด พรหมาศ

ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยเดือนมิถุนายน 2552

โดยมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ

ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

เรื่องย่อ เรื่อง "รามเกียรติ์ ตอน พรหมาศ"

ทศกัณฐ์เจ้าพระนครลงกา ทรงทราบข่าวสมเด็จพระเจ้าหลาน คือ แสง อาทิตย์ และมังกรกัณฐ์ เสียที่แก้ทัพพระราม จึงตรัสสั่งให้กาลสูรไปทูล อินทรชิตให้เร่ง ชุบศรพรหมาศ ยกไปราญรอนกับกองทัพพระลักษมณ์ อินทรชิตแสร้งทำกล แปลงกายเป็นองค์อมรินทรา ให้การุณราชแปลง เป็นคชาเอราวัณ พร้อมกับให้ โยธาทั้งหลายกลายเพศเป็นเทพบุตรและ เทพธิดา ออกมาจับระบ้ำรำฟ่อนกลาง เวหา พระลักษมณ์และพลวานร หลงกล คิดว่าองค์อมรินทรา เทพบุตร เทพธิดา มาจับระบ้ำรำฟ่อนด้วย ความหรรษา จึงพิศเพลินด้วยความจำเริญตา เป็นที่ให้อินทรชิตแผลงศร พรหมาศต้ององค์พระลักษมณ์และพลวานรสลบไสลทั้งกองทัพ

ศิลป์อินทวิชิต จึงขึ้นราษฎรอนกับอินทวิชิต หนุมานตี ความทุกข์คชาอาสัญและเง้ง
หักคอกญาเอราวัณได้สำเร็จ แต่ก็ต้องคันศร อินทวิชิตฟาดสลบอยู่กลางสนามรบ
ฝ่ายอินทวิชิตและโยธาทั้งหลายก็ เลิกทัพกลับพระนครลงกาด้วยความหรรษา

เมื่อความทราบถึงพระรามจึงรีบรุดมาช่วยเหลือ ครั้นเดินทางมาถึงสนามรบ ก็พบ
กับหนุมานซึ่งกลับฟื้นคืนมาเมื่อพระพายพัดต้องกาย หนุมานจึง ทูลความทั้งหมดให้
พระรามได้ทราบ เมื่อพระรามตรัสถามวิธีแก้ไขกับ พิเภก พิเภกโหราจารย์จึงกราบ
ทูลว่ามีสรรพยาที่จะแก้ไขให้กลับฟื้นคืนมา ได้อยู่ในภูผาชื่ออาวุธ พระรามจึงใช้ให้
หนุมานเดินทางไปเอาสรรพยามาแก้ไข กองทัพพระลักษมณ์จึงกลับฟื้นคืนมา

VDO

การแสดงละครพื้นทาง เรื่อง พระลอ ตอน เข้าห้อง

VDO

เซิ้งแห่ไข่มดแดง

ฟ้อนสาวไหม

VDO

รำเชิญพระขวัญ

รำเชิญพระขวัญ เป็นการแสดง
ชุดหนึ่งที่ประกอบในละครเรื่อง
"น่านเจ้า" ซึ่งประพันธ์โดย
ฯพณฯ พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ
ต่อมาได้นำมาใช้ในการแสดง
เบิกโรง หรือรำอวยพรทั่วไป

ขอบคุณค่ะ

^^
—

